

KATALOG DZIAŁAŃ AI W DYDAKTYCE

The background image is a futuristic classroom. In the center, there is a large, glowing blue brain graphic surrounded by a complex network of orange circuitry and various icons representing different fields of study like science, art, and technology. The classroom itself has rows of blue tables and brown chairs. On the right, there is a large digital display showing various data and charts. The overall color scheme is blue and orange.

Zespół ds. AI w dydaktyce na Wydziale Filologicznym UJ

Katalog przedstawia zestaw propozycji działań, które mogą wspierać dydaktyków Wydziału Filologicznego w pierwszych krokach z wykorzystaniem sztucznej inteligencji generatywnej w pracy akademickiej. Zestawienie to nie ma charakteru obowiązującego standardu, lecz stanowi pomocniczy przewodnik – zbiór kilku praktyk, scenariuszy oraz inspiracji, które można elastycznie dostosowywać do specyfiki zajęć językoznawczych, literaturoznawczych, translatorycznych czy kulturoznawczych. Zachęcamy do wypróbowania prezentowanych rozwiązań, aby stopniowo odkrywać, w jaki sposób narzędzia AI mogą wspierać analizę tekstów, rozwijanie kompetencji komunikacyjnych, projektowanie zadań czy personalizację procesu uczenia się.

Wykorzystanie AI w dydaktyce przynosi liczne korzyści: umożliwia usprawnienie pracy nauczyciela, generowanie materiałów dopasowanych do potrzeb studentów, wspomaganie procesów twórczych i analitycznych oraz rozwijanie kompetencji cyfrowych w środowisku akademickim. Jednocześnie wymaga świadomego podejścia, opartego na refleksji nad rzetelnością generowanych treści, ochroną danych, unikanem plagiatu, dbałością o transparentność oraz odpowiedzialnością etyczną. Dlatego działania opisane w katalogu uwzględniają zarówno potencjał technologii, jak i jej ograniczenia, podkreślając potrzebę krytycznego i uważnego korzystania z narzędzi AI.

Mamy nadzieję, że katalog będzie inspiracją do eksplorowania nowych możliwości dydaktycznych oraz impulsem do dalszej wymiany doświadczeń w zakresie odpowiedzialnego i twórczego wykorzystania AI w humanistyce.

GENEROWANIE QUIZU Z DOWOLNEGO TEKSTU

NARZĘDZIE

Dowolny model generatywny (np. ChatGPT, CoPilot i in.) w przeglądarce internetowej.
Praca odbywa się w oknie czatu.

JAK TO ZROBIĆ – INSTRUKCJA KROK PO KROKU

- **Krok 1. Przygotuj materiał**

Wybierz tekst (1–... strony), upewnij się, że masz prawo dydaktycznego wykorzystania materiału, jeśli tekst jest dłuższy — podziel go na fragmenty

- **Krok 2. Otwórz narzędzie AI**

Wejdź na stronę ChatGPT lub innego systemu GenAI, w dolnym polu „Send a message...” będziesz wpisywać polecenia, pracujesz w trybie czatu — nic nie instalujesz

- **Krok 3. Wprowadź wstępną instrukcję (bez tekstu)**

Skopiuj do czatu: „Pracujesz jako mój asystent dydaktyczny na wydziale filologicznym. Na podstawie tekstu, który wkleję w kolejnym komunikacie, przygotuj quiz do pracy ze studentami. Zaproponuj 3–4 typy zadań (np. prawda/fałsz, multiple choice, dopasowanie, uzupełnianie luk, test jednorazowego wyboru). Następnie stwórz quiz składający się z ... pytań. Na końcu podaj osobno klucz odpowiedzi. Poziom trudności: [tu wpisz np. semestr/rok studiów, poziom języka B2/C1, ...]. Jeśli masz osoby studiujące o dodatkowych potrzebach lub osoby studiujące z innych kręgów kulturowych, uwzględnij to.” Wyślij tę instrukcję. Model potwierdzi, że rozumie zadanie.

- **Krok 4. Wklej tekst źródłowy**

W nowej wiadomości wpisz: „Poniżej znajduje się tekst, na podstawie którego masz przygotować quiz:” Pod nim **wklej cały tekst**. Wyślij, opracowanie quizu trwa zazwyczaj do kilku minut.

- **Krok 5. Doprecyzuj oczekiwania (opcjonalnie)**

Możesz dopisać: „Dodaj więcej pytań analitycznych/interpretacyjnych.”, „Zwiększ liczbę pytań do ...”, „Stwórz drugą wersję quizu bez klucza odpowiedzi.”, „Rozszerz pytania typu multiple choice.”

DOBRE PRAKTYKI I OSTRZEŻENIA

- sprawdź daty, nazwiska, fakty
- upewnij się, że pytania rzeczywiście dotyczą wklejonego tekstu
- skoryguj nadinterpretacje lub pomyłki
- unikaj pytań zbyt powierzchownych („co zrobił bohater?”)
- możesz doprecyzować: „Przeredaguj pytania tak, aby wymagały interpretacji, wnioskowania i rozumienia argumentacji autora, a nie tylko wyszukiwania informacji w tekście.”
- nie wklejaj materiałów niejawnych, danych osobowych studentów, fragmentów prac dyplomowych
- przy tekstach chronionych prawem autorskim stosuj krótkie fragmenty lub materiały licencjonowane dydaktycznie
- dopasuj typy zadań do celów kursu (np. analiza literacka, językoznawstwo, rozumienie tekstu)
- możesz poprosić o wersje A/B, jeśli planujesz kolokwium

case study z AI

NARZĘDZIE

Dowolny model generatywny (np. ChatGPT, CoPilot i in.) w przeglądarce internetowej.
Praca odbywa się w oknie czatu.

JAK TO ZROBIĆ – INSTRUKCJA KROK PO KROKU

- **Krok 1. Określ kontekst**

Zastanów się, czego dotyczy case study. Może to być np.: nieporozumienie pragmatyczne (grzeczność, presupozycje, akty mowy), konflikt wynikający z różnic kulturowych, analiza dyskursu (media, polityka, reklama), problem translatoryczny, sytuacja glottodydaktyczna (błąd interferencyjny, zachowanie w klasie, negocjacja znaczenia).

- **Krok 2. Otwórz narzędzie AI**

Wejdź do ChatGPT → w oknie czatu wpiszesz komendy i wkleisz materiały.

- **Krok 3. Wprowadź instrukcję (prompt wprowadzający)**

Skopiuj i wklej do czatu: „Pracujesz jako asystent dydaktyczny na kierunku lingwistyka stosowana. Na podstawie sytuacji, którą wkleję w kolejnym komunikacie, przygotuj case study do pracy ze studentami. Stwórz realistyczny opis sytuacji komunikacyjnej. Dodaj 5 pytań problemowych wymagających analizy pragmatycznej/ międzykulturowej/ lingwistycznej. Podaj 2–3 możliwe scenariusze rozwiązania problemu. Poziom trudności: [tu wpisz rok studiów / I st.. / II st.].” Wyślij tę instrukcję.

- **Krok 4. Wklej treść sytuacji lub tekst**

W nowej wiadomości wpisz: „Poniżej znajduje się sytuacja/tekst, na podstawie którego masz przygotować case study.” Następnie wklej: fragment artykułu, dialog, opis komunikacji, streszczenie sytuacji, problem dydaktyczny, lub inny materiał. Wyślij.

- **Krok 5. Poproś o doprecyzowanie (opcjonalne)**

Możesz dodać: „Dodaj perspektywę obu stron interakcji.”, „Uwzględnij elementy grzeczności negatywnej i pozytywnej.”, „Dodaj analizę błędów pragmatycznych.”, „Rozwiń scenariusz mediacji.”, „Zwiększ liczbę pytań do 8.”

Dobre praktyki i ostrzeżenia

- realizm sytuacyjny
- upewnij się, że opis case study nie zawiera elementów fantastycznych lub mało prawdopodobnych,
- sprawdź, czy narzędzie nie dopowiada nieistniejących faktów.
- unikanie stereotypów kulturowych
- nigdy nie przyjmuj uproszczonych uogólnień o „kulturach” lub „narodach”,
- skoncentruj się na analizie jednostkowej sytuacji komunikacyjnej

DEBATA OKSFORDZKA

GENEROWANIE TEZ,

ARGUMENTÓW

I MATERIAŁÓW DO ZAJĘĆ

NARZĘDZIE

Dowolny model generatywny (np. ChatGPT, CoPilot i in.) w przeglądarce internetowej.
Praca odbywa się w oknie czatu.

JAK TO ZROBIĆ – INSTRUKCJA KROK PO KROKU

- **Krok 1. Wybierz obszar debaty**

Może to być: literatura, językoznawstwo, translatoryka, kulturoznawstwo, dydaktyka języków, media i komunikacja, AI w humanistyce, zagadnienia społeczne powiązane z językiem/kulturą.

- **Krok 2. Otwórz narzędzie AI**

Wejdź do ChatGPT → pole czatu.

- **Krok 3. Wklej tezę / temat debaty**

Np.: „Teza: *Sztuczna inteligencja zagraża zawodowi tłumacza.*” lub dowolną tezę z listy (znajdziesz je poniżej)

- **Krok 4. Dostosuj materiał**

Możesz poprosić o: wersję dla ..., argumenty osadzone w literaturze przedmiotu, uproszczenie języka, rozszerzenie perspektywy kulturowej, dodanie materiałów dla jury (rubryka oceniania).

Przykładowe komendy końcowe

- **Wersja A – translatoryka**

„Na podstawie tezy ‘Tłumacz powinien stać się redaktorem AI’ przygotuj pełny zestaw materiałów do debaty oksfordzkiej.”

- **Wersja B – literaturoznawstwo**

„Na podstawie tezy ‘Interpretacja tekstu literackiego jest zawsze subiektywna’ stwórz materiały do debaty oksfordzkiej.”

- **Wersja C – językoznawstwo**

„Na podstawie tezy ‘Standardowy język nie powinien być uprzywilejowany w edukacji’ przygotuj debatę.”

- **Wersja D – kulturoznawstwo**

„Na podstawie tezy ‘Globalizacja niszczy lokalne kultury’ przygotuj debatę oksfordzką.”

DOBRE PRAKTYKI I OSTRZEŻENIA

- **Teza musi być jasna i polaryzująca** - Debata oksfordzka wymaga jednoznacznego stanowiska. Tezy typu „Z czego wynika...?” nie działają — muszą być twierdzące.
- **Zachowaj równowagę stron** - Argumenty za i przeciw powinny być równoważne pod względem jakości.
- **Weryfikacja merytoryczna** - AI może uprościć lub nadmiernie uogólnić argumenty → zawsze przejrzyj. Przy tematach technicznych lub wrażliwych (prawo, medycyna, AI) sprawdź fakty.
- **Zachowaj etykę** - Unikaj kontrowersyjnych lub traumatycznych tematów bez odpowiedniej klauzuli dydaktycznej.
- **Praca z wrażliwymi kategoriami** - Na kierunkach filologicznych (kultury, narracje, tożsamości) należy unikać uogólnień i stereotypów.

Możesz wraz z AI:

- przygotować kartę dla studentów (wersja do rozdania),
- opracować szablon kart ról dla mówców,
- stworzyć rubrykę oceniania dla jury,
- przygotować zestaw gotowych materiałów (DOCX),
- lub rozwinąć konkretne tezy na argumenty „za” i „przeciw”
- ...

PRZYKŁADOWA LISTA TEZ DO DEBAT OKSFORDZKICH

- **Językoznawstwo**

Anglicyzmy są naturalnym etapem rozwoju współczesnych języków.

Normy językowe powinny być regulowane przez instytucje (Rada Języka Polskiego itp.).

Badania językoznawcze powinny bardziej koncentrować się na językach mniejszości.

- **Literaturoznawstwo**

Interpretacja tekstu literackiego jest zawsze subiektywna.

Autor nie jest ważny dla interpretacji dzieła.

Ekranizacje współczesne niszczą pierwowzory literackie.

- **Kulturoznawstwo / Medioznawstwo**

Globalizacja niszczy lokalne kultury.

Media społecznościowe są zagrożeniem dla demokracji.

Kultura europejska traci swoją dominującą pozycję.

- **Dydaktyka języków / Glottodydaktyka**

W dydaktyce języków obcych nauczyciel jest ważniejszy niż technologia.

AI powinna być obowiązkowym narzędziem w nauczaniu języków.

Kompetencje interkulturowe są ważniejsze niż znajomość gramatyki.

- **Interdyscyplinarne (ogólnofilologiczne)**

Humanistyka cyfrowa zastąpi tradycyjną filologię.

AI powinna być uznana za narzędzie badawcze na równi z korpusami.

Teksty kultury nie wymagają kontekstu, aby je zrozumieć.

GENEROWANIE ĆWICZEŃ LEKSYKALNYCH I GRAMATYCZNYCH (DLA RÓŻNYCH JĘZYKÓW)

NARZĘDZIE

Dowolny model generatywny (np. ChatGPT, CoPilot i in.) w przeglądarce internetowej.
Praca odbywa się w oknie czatu.

JAK TO ZROBIĆ – INSTRUKCJA KROK PO KROKU

Krok 1. Podaj język, poziom i typ konstrukcji

Określ:

- język → np. hiszpański, niemiecki, francuski, włoski, angielski, polski jako obcy, japoński itd.
- poziom → A1, A2, B1, B2, C1, C2
- typ konstrukcji → np. subjuntivo, okresy warunkowe, rekcja, Partizipialkonstruktionen, tryb rozkazujący, strona bierna, czasy przeszłe, imiesłowy, koniugacje, idiomy itd.

Krok 2. Otwórz narzędzie AI

- Przejdź do ChatGPT → w oknie czatu pracujesz z poleceniami.

Krok 3. Wprowadź instrukcję

- Skopiuj do czatu: „Pracujesz jako asystent dydaktyczny. Przygotuj zestaw ćwiczeń językowych w języku [WPROWADŹ JĘZYK] na poziomie [A1–C2]. Stwórz [liczba] zdań lub przykładów obejmujących konstrukcję: [TU WPISZ TYP KONSTRUKCJI]. Dodaj klucz odpowiedzi. Przygotuj osobno wersję ćwiczenia bez klucza odpowiedzi (do wydruku dla studentów).” Uwzględnij pracę w parach lub grupach / indywidualną. Wyślij.

Krok 4. Doprecyzuj konstrukcje albo tematycznie ukierunkuj ćwiczenia

Możesz dodać:

- „Utwórz zdania tematyczne z zakresu prawa/medycyny/turystyki/ekonomii.”, „Dodaj słownictwo specjalistyczne.”, „Wprowadź elementy słowotwórstwa.”, „Zrób wersję trudniejszą na poziomie C1.”, „Przygotuj wariant A i B.”

Krok 5. Możesz poprosić o rozbudowanie struktury ćwiczenia

- Np.: „Dodaj zadanie na uzupełnianie luk.”, „Dodaj część z parafrazą zdań.”, „Dodaj sekcję z wyborem właściwej odpowiedzi.”, „Dodaj krótkie wyjaśnienie konstrukcji w przystępnej formie.”

DOBRE PRAKTYKI I OSTRZEŻENIA

- **Sprawdzenie poprawności gramatycznej**

AI może popełniać błędy w odmianie, szyku, użyciu idiomów, rekcji lub aspektach gramatycznych. Po wygenerowaniu ćwiczenia **zawsze zweryfikuj każde zdanie**. Sprawdź poprawność, dokonaj korekty (gramatyki, korpusy, słowniki).

- **Unikanie konstrukcji sztucznych lub nadmiarowych**

Modele mogą generować zdania nienaturalne, zbyt akademickie lub rzadko spotykane. Jeśli zdania brzmią nienaturalnie, poproś ponownie: „Wygeneruj bardziej naturalne, autentyczne zdania używane we współczesnym języku.”

- **Dostosowanie trudności**

Sprawdź, czy poziom zaawansowania odpowiada grupie. Możesz poprosić o wersję łatwiejszą lub trudniejszą.

- **Prostota formatu**

Poproś o czyste formatowanie, numerowane zadania, przejrzyste klucze.

- **Ochrona danych**

Nie wykorzystuj tekstów zawierających dane osobowe studentów.

STRESZCZAJ Z AI

STRESZCZANIE RÓŻNYCH MATERIAŁÓW (ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH, TEKSTÓW
SPECJALISTYCZNYCH, FRAGMENTÓW MONOGRAFII)

NARZĘDZIE

Dowolny model generatywny (np. ChatGPT, CoPilot i in.) w przeglądarce internetowej.
Praca odbywa się w oknie czatu.

Celem działania jest szybkie tworzenie klarownych streszczeń różnego typu materiałów:

- artykułów naukowych, fragmentów monografii, tekstów specjalistycznych (prawo, ekonomia, medycyna, technologie, humanistyka cyfrowa), raportów, analiz, esejów, tekstów teoretycznych czy krytycznych, materiałów źródłowych wykorzystywanych w dydaktyce.

Rezultatem jest streszczenie:

- krótkie (50–100 słów),
- średnie (150–250 słów),
- rozszerzone (300–500 słów),
- rekonstrukcyjne (oddające strukturę argumentacji),
- terminologiczne (nastawione na pojęcia i definicje).

JAK TO ZROBIĆ – INSTRUKCJA KROK PO KROKU

Krok 1. Przygotuj fragment tekstu

- Może to być: fragment artykułu (np. 1–3 strony), fragment monografii, część raportu, tekst specjalistyczny, esej naukowy lub krytyczny.
- Uwaga: nie wklejaj pełnych materiałów chronionych prawem autorskim — używaj fragmentów.

Krok 2. Otwórz narzędzie AI

- Wejdź do ChatGPT → pracujesz w oknie czatu.

Krok 3. Wprowadź instrukcję (prompt wprowadzający)

- Wklej do czatu: „Pracujesz jako asystent dydaktyczny do kursu Na podstawie tekstu, który wkleję poniżej, przygotuj streszczenie. Zachowaj kluczowe pojęcia i strukturę argumentacji. Podaj streszczenie w trzech wersjach: a) krótkiej (80–100 słów), b) średniej (150–200 słów), c) rozszerzonej (300–400 słów). Na końcu przygotuj listę najważniejszych terminów wraz z krótkimi definicjami.” Wyślij tę instrukcję.

Krok 4. Wklej tekst źródłowy

- W nowej wiadomości wpisz: „Oto tekst do streszczenia:” I wklej wybrany fragment. Wyślij.

Krok 5. Doprecyzuj potrzeby (opcjonalne)

- Możesz poprosić o:
- „Dodaj sekcję: główne tezy autora.”
- „Zaznacz argumenty i kontrargumenty.”
- „Wprowadź wypunktowane streszczenie.”
- „Podaj streszczenie zorientowane na terminologię specjalistyczną.”
- „Dodaj słowniczek pojęć w języku docelowym (np. PL–DE, PL–EN ...).”
- „Przygotuj streszczenie uproszczone – do pracy z osobami na poziomie B2.”
- „Dodaj pytania kontrolne dla studentów.”

Weryfikacja merytoryczna

- AI może pominąć kluczowe tezy — należy porównać streszczenie z tekstem.
- Zawsze sprawdź, czy streszczenie nie zawiera informacji nieobecnych w oryginale.

Praca z terminologią

- Sprawdź, czy definicje są poprawne i zgodne z literaturą przedmiotu.
- Jeśli tekst jest specjalistyczny (prawo, medycyna, ekonomia), możliwe są nieścisłości - te wymagają korekty.

Proporcje i selekcja informacji

- Modele czasem streszczają zbyt ogólnie — możesz doprecyzować:
- „Dodaj więcej szczegółów dotyczących metodologii / argumentacji / przykładów.”

Styl i rejestr

- Sprawdź, czy streszczenie ma rejestr akademicki.
- Możesz poprosić o wariant neutralny, specjalistyczny, uproszczony lub do pracy na zajęciach z PNJ.

Ochrona praw autorskich

- Nie wklejaj pełnych tekstów, chyba że są w domenie publicznej lub licencjonowane dydaktycznie.

UDANEGO EKSPERYMENTOWANIA Z AI!